

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies octavus et nonus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1865 [erschienen] 1866

Caput Unicum. Sanctus in episcopum Cabilonensem eligitur, cellæ se
includit, moritur; transferuntur ejus reliquiæ, refertur in numerum
Sanctorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72229)

AUCTORE
J. B.

Aprilis in dicto Legendario hæc oratio est: Da, quæsumus, omnipotens Deus, ut beatorum Sylvestri, Joannis, Agricolæ, Flavi, Verani, Grati, Lupi, Tranquilli, Desiderii et Desiderati confessorum tuorum atque Pontificum veneranda solemnitas et devotionem nobis augeat et salutem. Per Dominum; de his, inquam, duobus vide, quæ Papebrochius tom. 3 Aprilis proxime citato pag. 779 et seq. annotavit.

Paredum
ejus reli-
quæ trans-
latæ fuerit

19 Quod denique ad S. Grati translationem, de qua supra mentionem feci, pertinet, ait biographus noster, Lambertum, Cabilonensem comitem, nullis precibus apud Hugonem, Cabilonensem episcopum, egisse, ut, cum Paredensis basilica, a se constructa, ad umbilicum esset adducta, et Sanctorum reliquias (quippe sine quibus ecclesiarum consecrationes fieri non consueverant) admodum indigeret, S. Grati corpus sibi concederet, idque ab Hugone, invito licet clero, obtinuisse: tertio vero Idus (seu XIII) Maii in Paredense monasterium insigni populorum vicinorum concursu fuisse illatum. Loci notitiam exhibet Mabillonius in Annalibus Benedictinis ad annum 977. num. 51. Paredum, inquit, locus est diocesis Augustodunensis ad Burbunciam (la Brebince) amnem in pago Quadrilensi (Le Charolois) cella Cluniacensium monachorum (decanatum vocant) insignis; unde "Paredum monasterium" (Paroy le-monial) appellatur. A Lamberto Paredum, cooperante Majolo, Cluniacensi abbate, constructum fuisse in honorem S. Mariæ Virginis et S. Joannis præcursoris, ac dein ab Hugone, Autissiodorensi episcopo, Lamberti comitis Cabilonensis filio, Oddilone, Cluniacensi abbati, fuisse concessum, docet ipsius Hugonis ea de re charta, data anno 999; mense Maio, Indictione XI apud Perryum in Monumentis historiæ Cabilonensis pag. 37 et seq. Verum an, quod biographus S. Grati ait, Lambertus S. Grati sacras exuvias ab Hugone, an contra a Radulfo, seu Rodulfo, Hugonis, etsi forte non proximo, decessore obtinuit?

Anno 977.

20 Mabillonius proxime citatus, verbis ex ipso num. superiore transcriptis, paulo post subjicit sequentia: Paredi monasterii prima fundamenta anno ejus sæculi (X) septuagesimo tertio jacta, ejusque dedicationem hoc anno, id est, septuagesimo septimo, in honorem sanctæ Mariæ Virginis sanctique Johannis Baptistæ, et sancti Grati episcopi et confessoris factam fuisse, discimus ex Historia, ejusdem loci chartario præmissa: ubi locus "Aurea vallis" cognominatus dicitur. Ibidem enumerantur prædia, xenia et ornamenta, quæ Lambertus munificus comes novo monasterio ipso die Dedicationis concessit. Litteris dotationis ab eo confectis subscribunt post illum Adalais, uxor ejus, Hugo, filius ejus, Rodulfus (quod nota) episcopus Cabilonensis, Johannes et Isardus, item episcopi, Rodbertus vicecomes et Leotaldus. Si Rodulfus litteris Lamberti de donis, ipso dedicationis die monasterio Paredensi collatis, subscripserit, sane sub Rodulfo tum ipsa ecclesiæ Paredensis dedicatio, tum S. Grati, cui ecclesiæ illa etiam dedicata fuit, in eandem translationem contigisse videtur. His adde ex Galliæ Christianæ aucte scriptoribus tom. 4 col. 881, Rodulfum anno 986, Natranni, Nivernensis episcopi, instrumento, de concessis ab illo altaribus quibusdam ecclesiæ suæ canonicis confecto, subscripsisse; et Hugonem ante hunc Rodulfum seu Rodulfum in Cabilonensium episcoporum Catalogis signa-

tum non reperiri; erroris equidem, quo Rodulfo Hugonem perperam substituerit, biographum S. Grati suspectum saltem, ut opinor, habebis, et ætatem ejus, non dico seculo VII, quo S. Gratus fuit; sed seculo X, quo Lambertus comes octavo Kalendas Martii anni 988 (ut Mabillonius laudatus, verosimiliter ex præmissa Paredensis monasterii chartulario Historia, scribit) defunctus est, saltem aliquanto juniorem existimabis. Sed quæcumque ejus ætas fuerit, en S. Grati, quæ exhibet, Acta, seu Vita.

VITA

Auctore anonymo.

A Claudio Perryo edita ex veteri Legendario ecclesiæ Cabilonensis.

CAPUT UNICUM

Sanctus in episcopum Cabilonensem eligitur, cellæ se includit, moritur; transferuntur ejus reliquæ, referuntur in numerum Sanctorum.

Sub temporis illius spacio, quo bonæ memoriæ Pontifex Cabilonensis, Gebderinus a nomine, e mundo discesserat, plebs et clerus ejusdem civitatis ad ecclesiam conveniens, quemdam virum mundanæ nobilitatis titulo præclarum, Deo et nomine Gratum et gratia, ad pontificalis culmen regiminis elegerunt, præsulibusque, consecratio quibus debebatur, sanctificandum secundum canonum sanctiones obtulerunt. Quem a primatæ diocesis Lugdunensis b, ejusque suffraganeis secundum nominis sui Grati dignitatem gratis consecratum, ecclesiæ suæ episcopalis cathedræ sublimatum, communi cleri gaudio et plebis restituerunt. Nondum etenim tunc temporis predecessores illius in urbe manendi locum pressuræ gentilitatis habuerant c. Sed, interposito Arati amne, in ripa Sequanorum d [quoddam municipium,] Græco vocabulo MARTYRMATHON e vocatum, repererant: in quo post labores et ærummas ab impia gente sibi sæpius allatas requiescere consueverant. Nunc prope prænotato adflore videbatur municipio quædam ecclesiæ noviter constructa in honore levitæ Christi et martyris Laurentii f, in qua quotidiani consuetudo celebrabatur Officii.

2 Hic tamen intimo spiritualium amore filiorum morem sibi imposuit, ut unaquaque Dominica die per Sagonæ g pontem transeundo ad majorem ecclesiam h veniret; ibique Missas peragens, astanti populo prædicationis officium exhiberet. Accidit autem quadam die prædicta, quod iter eundo ad ecclesiam, ut plerisque adsolet, curæ plus solito impedirent seculares. Quibus

A Quibus viriliter expeditis, sanctæ consuetudinis non immemor, dum ad pontis perveniret medium, in spirituali auditu cœlestis Officii, " Ite " Missa est " dicentem audivit angelum. Hoc cœlesti perterritus oraculo, dum in pontis moraretur medio, quo tenderet, quid ageret, ignorans, tardioris tamen officii negligentia sibi maculas inculcans, ex digito annulum excutiens et in aquam proficiens, hisce verbis se obligavit dicens: Nisi annulum recuperavero, officii pastoralis minister nec dici veraciter, nec esse ulterius potero *i.* Posthæc ad prædicti martyris basilicam rediens, juxta muros illius reclusionis cellulam fieri præcepit, in qua per continuos, et eo amplius, septem annos Deo militans, in vigiliis et orationibus pernoctavit. Huic cellulæ contiguum fabricari jussit tugurium, in quo mater ejus, nomine Celsa, mulier religiosa, in spirituali artificio corpus domuit et extenuavit.

3 His itaque viventibus et Deo per omnia militantibus, additus est quidam clericus serviens deforis, deferens, quæ necessaria videbantur. Ad hunc innumerabiles locum circumquaque veniebant populi, patrem videre desiderantes et ejus dulcissimi sermonibus saturari. Igitur Gratus sanctissimus inter ea, quæ adventantem continuus populum commonebat precibus, quatenus alium patrem eligerent animabus suis; nam de illo impossibile esse, nisi soli Deo, videbatur. Hoc magni parvique verbum omnino respuentes, qua poterant assertionem testificabantur, quod in ejus sede, eo vivente, nemo succederet alius. In hoc alterno Patris, filiorumque dilectionis affectu, ut veridicorum certissimo patrum didicimus relatu, sic Deus ejus diocesim suis assiduis protegit orationibus, quatenus fluvius Araris, et circumfluentia videlicet flumina nullum suorum absorbendo necarent, nullum silvestres bestia rapiendo devorarent, nulli in criminalibus peccatis sine penitentia et Viatico a seculo moriendo deviant.

4 Post aliquantulum vero temporis, jam transacto septem annorum curriculo reclusionis, cum divina pietas tanto labori finem imponere decrevisset, accidit, quod clericus eorum serviens quodam Dominicæ lucis crepusculo ad ripam properans causa emendi pisces, adiit piscatores. Post piscium vero emptionem dum præstolans ad suscipiendum adstaret, piscatorque more solito pisces evisceraret, acumine cultri ex gutture piscis pii annulum extraxit Pastoris *h.* Quem dum manu capere vellet, ut eum sibi retinere potuisset, in navicula cadens, cæteris viscerum internis sonitum reddidit largiorem. Hunc clericus avida manu capiens, et diu fixo oculo Patris annulum recognoscens, ad cellulam statim cursitans, dum Domino suo per fenestræ ostiolum annulum ostenderet, reticuit, quæ verba proplare gaudii magnitudo non valuit. Mox Pater venerabilis suum, quem perdidit, annulum agnoscens, humilitatisque causa prius reticere volens, iram Dei omnipotentis incurere metuit, quia lumen in tenebris latere non potuit. Cum talia serviens clericus intra se volveret, utrum tacere, an divulgare debuisset, per os piscatoris per urbem et suburbana hæc res mirabilis innotuit, populumque ad seclusionis domunculam innumerabilem congregavit.

5 Tunc propensius livina dispensatione ab

omnibus * murum effodere cœperunt, et, confractis spiritualis custodiae repagulis, Episcopum nolentem totisque viribus renitentem extraxerunt. Quem protinus barba crinibusque *l* privatum et diutinae penitentia vestibus exutum navalibus vehiculis per Araris alveum ad Matrem ecclesiam cum magno psallentium tripudio deportaverunt. Post hæc sacerdotalis habitus infula redimitus, sacrosancti Corporis et Sanguinis Jesu Christi mysterio munivit, et manu dextra, annuli, diu perdit, fulgore radiante, episcopoli, diuque desiderata benedictione sanctificavit. Omnibus cœlestium sacramentorum mysteriis rite peractis, populoque ad propria reverso, Episcopo quoque intra Sancta Sanctorum Dei serviciis inhærente, post dierum moras viginti incommodo arreptis corporali, clerum sibi iterum præcepit accersiri: cui congregato temporalem suæ carnis et spiritus dissolutionem adesse prædixit; et ut in ecclesia beati Laurentii, in qua diu Domino servierat, sepeliretur, inter cætera precibus obtinuit multis.

6 Mox febre corporis diu macerati ingravescente, ut Christianum decet, in cinere et ciliicio recubando humilitatis, clero coram posito, ad cœlos spiritum exhalavit octavo Idus Octobris *m.* Corpus ejus, veterum ex more compositum, cum hymnis psallentium dolentiumque cuneis ad suæ sedis basilicam deportatum. In qua nocte Vigiliarum Dominus servum suum multis miraculorum signis declarans, verum Israëlitam, in quo dolus non fuerat, ostendit. Mane facto, populoque provincia ad Patris exequias aggregato, corpus ejus sanctissimum trans flumen est delatum honorifice, et, quo prædixerat, Deo donante, meruit habere sepulcrum. Ibi Deo vivens, singulorumque rectas petentium preces obaudiens, infirmis et agrotantibus, Dei opitulante clementia, innumera sanitatum munera largitur. Celsa vero beatissima Filii, patrisque sui spiritualis solatio temporali desolata, specus suum reliquens in beati Pontificis penitentiale ergastulum ingressa, quandiu advixit, ad promerendam Dei gratiam modis omnibus laboravit. Post denique gloriosum vite finem pro sanctitatis merito Dei familiaris ab omnibus cognita, sub altario ejusdem ecclesiae a religionis amatoribus venerabiliter est tumulata: amboque mater scilicet et Filius, quibus divina pietas cœlorum palatia dederat latissima, sub quodam domicilio terræ requiei, qualicumque perpassi sunt perfrui sepultura.

7 Post nimios siquidem ævi labentis temporum decursus, dum Cabilonensem Hugo *n* præsul regeret ecclesiam, primusque *o* comes civitatis ejusdem Lambertus nomine, comitatus obtineret monarchiam; jam incepta ab eodem consule binomii loci " Aureæ Vallis " videlicet atque " Paredi " *p* perfecta que basilica, Sanctorum pignoribus valde indigens fuerat locus ille. Accessit autem prædictus comes ad serenissimi genua pontificis solo tenus flagitans, quatenus Grati beatissimi corpus sanctissimum ad prelibatum transferri sineret cœnobium, ut ampliori monachorum veneretur officio, et Præsul diligentiori comitis deserviret dominio. Favit inconsultus, ut aiunt, præsul tanto precatui, et quia cleri consensum habere non poterat id agendi, intempestæ noctis silentio a comitis officialibus beati Patris confracto sarcophago, miserunt

A. ANONYMO.
inde extra-
ctas,
an omnes?

E
brevis post
moritur.

Paredum
ejus reliquias
obtinuit.

A. ANONYMO. serunt preciosa membra in capsam argenteam oportune decoratam, tantoque Sacerdoti congruam; et ita cum diligentia, qua valuerunt, ad prædestinatum transtulerunt locum. Hac beati Confessoris translatione manifesta Lugdunensium, Viennensium, Matisconensium, Eduorum, Briennensiumque populis, ingenti volitante fama, omnes utriusque sexus obviam venientes gressu non segni, tanti muneris superno gratias retulere Largitori. Et in omni loco dignoscitur, cujus apud Deum gratiæ fuerat, qui portabatur. Suscepit Paredum tertio Idus Maii *q* cum magno honore et lætitia Grati sanctissimi reliquiarum munera preciosa, enarrarique non potest, quanta tunc temporis concepit gaudia, quæ per illum loci illius incolis utriusque vitæ felicitatis addita sunt incrementa.

ipseque a Joanne VIII in Album Sanctorum relatus fuit

* suppl. poni.

S Hujus, cæterorumque Cabilonensis ecclesiæ patrum, pariterque pontificum Flavii, Tranquilli, Desiderii, Joannis, Silvestri, Agricolæ, Lupi, Verani natalicios dies et annuas solemnitates censuit celebrari Papa Joannes, et in Sanctorum serie Martyrologii nomina eorum * memorialibus gestis apud Cabilonem viginti dierum moras agens cum Gilbaldo, venerabili pontifice, dum a Ludovici Balbi, gloriosissimi Francorum regis, a se facta, rediret consecratione *r*.

ANNOTATA.

a Gebderinum, Gilderinum seu Gelionium proximo ante S. Gratum loco memorant Chemu, Robertus, Sammarthani, Galliæ Christianæ auctæ scriptores, Perrys, qui illum solo sibi notum nomine ait, aliique: sed nullum indubitatæ fidei testimonium afferunt.

b Theodorico, vel Canderico, ut ex temporis ratione colligitur.

c Non videtur S. Grati ætate ea fuisse Cabiloni rerum facies, ut a gentiliū multitudine sibi timere tantopere, ut intra urbis sinum domicilium *C* figere non auderent, debuerint Cabilonenses episcopi. Vide dicta num. 8 Commentarii prævii. Si in urbe Gratus domicilium non habebat, verosimiliorem, etsi fortasse haud veriorem, hujus rei causam biographus assignare potuisse urbis Cabilonensis incendium, cujus ad calcem Chronici sui Fredegarius meminit, circa annum 641 ex Ruinartii calculo factum.

d Ad Araris ripam usque olim agri Sequanorum se extendebant. Vide Comment. præv. num. 9.

e Martyrmathon scribit etiam idem Perrys, D Cabilonensis historiographus, in transmissa Divisione ad Majores nostros ejus loci notitia; porro quid eo vocabulo significatum voluerint, haud satis capio. An forte illud a Græco Μάρτυρος πύργος (martyris monumentum) derivatum et locus ille vel a S. Laurentii, vel alterius cujuscumque martyris ibi quondam existente ecclesia sic appellatus fuit? Nunc S. Laurentii suburbium dicitur.

f Ab ipso S. Grato, ut creditur, condita. Vide, quæ de ea dicta sunt num. 10 et binis seqq.

g Idem fluvius, qui Arar, Gallice la Saône dicitur, hic memoratur.

h S. Vincentio sacram, ex quo Childebertus, Francorum rex, ex Hispania ejus reliquias in Galliis delatit, deditque Cabilonensi ecclesiæ; cum prius S. Stephani vocata fuisset, ut tradunt Galliæ Christianæ auctæ scriptores.

i Haud satis verosimile mihi videtur, ea de causa S. Gratum sese cellulæ inclusisse, et episcopi munere, dum projectum in Ararim anulum reciperet, abstinere voluisse.

k Non minus adjunctum hoc, quam præcedens fabulam sapit.

l Quod nimirum, si biographi mentem capio, præter modum jam excrevisset et præter decorum forte squallerent illi barba et crines, ideoque decurtati fuerint.

m Quo anno ignoratur. Sub medium seculum XII Cabilonensi concilio interfuit: obiit forte Clodovei II anno xv: sed de epocha regni Clodovei non convenit inter auctores, aliis sexdecim annos, a patris morte omnes computandos, illi tribuentibus; sed aliis decem a morte patris, sex autem priores sexennio prius numerare incipientibus.

n Imo, ut apparet, Rodulfus anno 977 ex num. 20. Comm. præv.

o Puta, qui primus hæreditario jure Cabilonensem comitatum possederit. Alii tamen id Warino tribuunt.

p Hujus loci, cujus ecclesia S. Grato etiam dedicata fuit, notitiam vide num. 19. Comment. prævii. q Hinc translationem S. Grati codex Caudiacensis, num. 1 citatus, signat die XIII Maii: sed cur Acquæ facta ibidem dicatur, non capio: putem, loco Acquæ legendum; Paredi.

r Anno nimirum 878. Id de SS. Lupo, Desiderato, Silvestro et Agricola certum est: de reliquis, et de S. Grato non item. Commentarii prævii num. 16 et binos sequentes consule.

